

den handel bestemd, om verschillende redenen melding van maken; trouwens door het schenken van exemplaren aan de Waalsche Commissie te Leiden en aan de Bibliotheek der gemeente Haarlem is ze publiek domein geworden.

In de voorrede zegt de schrijver terecht dat de weinige belangstelling, die bij velen voor genealogie, heraldiek en sfragistiek bestaat, ten deele te wijten is aan gebrek aan voldoende historische kennis of noodige beschaving of wel, omdat zij zich bewust zijn dat er niet te veel te zeggen valt over hun voorgelacht. Zeer verdienstelijk mag deze arbeid worden genoemd, die door de groote uitgebreidheid van stof in drie afdeelingen is gesplitst.

a. *Geschiedenis*, waarin voornamelijk wordt behandeld wat uit een historisch oogpunt bekend is omtrent de voornaamste leden van dit geslacht, enz.

b. *Genealogie*, bevattende de generaties en filiaties van het geslacht Stapert.

c. *Appendices*, bevattende: 1°. partieele genealogiën van negen verschillende geslachten aan de Staperts verwant, enz. 2°. Extracten van 4 adelbrieven: 3°. Bijlagen waarin eenige bijzondere aantekeningen.

We beginnen dus met a. de geschiedenis van den naamsoorsprong, zooals de overlevering in den volksmond haar nog heden ten dage geeft.

„In overoude tijden, zoo luidt de legende, leefden er op eene Stins in Friesland een rijk edelman met zijne gade. Zij waren kinderloos. Lang hadden zij gewenscht een kind te bezitten. Eindelijk werd die wensch vervuld, doch de geboorte van dit kind veroorzaakte den dood der moeder. Het was een meisje, Bertha genaamd. Zij groeide op en werd alom geprezen wegens hare buitengewone schoonheid. Elk jeugdige ridder had een begeerig oog geslagen op de schoone maagd. Onder de ridders waren er vooral twee, die dongen naar de hand van Bertha: het waren *Agge* en *Bocke* beiden even aanzienlijk als dapper. Bertha was besluiteloos in de keuze, die zij zou doen. Daarop werd op raad haars vaders, en naar de gewoonte dier tijden, een groot tournooi gehouden, waarop de uitslag van den kamp tusschen de twee mededingers zou beslissen wien het toe kwam de schoone Bertha naar het altaar te voeren. Lang bleef de kampstrijd aanhouden, tot dat Agge het paard van Bocke een geweldigen lansstoot toebreacht waardoor het stijgerende beest zijn meester in het zand deed bijten. Onder den algemeenen kreet: Daar valt 't pert van Bocke! werd de overwinnaar zegevierend uit het strijdperk gevoerd en naar den zetel geleid, waar Bertha met haar vader den strijd hadden gadedeslagen. Aldus werd Agge de echtgenoot van de schoone Bertha. De traditie heeft dezen strijd vereeuwigd door de state van Agge sinds dien tijd *Stapert* te noemen, in tegenstelling van die van Bocke, die nu sinds *Valpert* werd genoemd”. (1)

Zooals met alle overleveringen, moet men ook deze naar waarde schatten; zoo mogelijk zou een onderzoek in taalkundige richting wellicht een geheel andere opvatting veld doen winnen; een taak toevertrouwd aan den Heer Johan Winkler te Haarlem. Twee wapenplaten besluiten deze afdeeling. De eerste genomen naar dat op de adeldiploma's in dato 4 Mei en 19 Oct. 1555 voorkomend; de tweede naar het „eerewapen”(?) volgens diploma 9 Nov.

(1) Volgens den schrijver leeft deze overlevering nog steeds in den volksmond te Wommels voort. Aangezien die naamsoverleveringen in ons land schaars zijn, nam ik deze in haar geheel over.

1547, en de afbeelding naar een oud cachet, dat om haar afschuwelijke conceptie gevoelig achterwege had kunnen blijven.

Bij dezen verdienstelijken arbeid mag het jammer genoemd worden, dat de schrijver de terminologie der heraldiek zoo verwaarloosd heeft. Waarom voor de verschillende kleuren niet de geijkte termen gebruikt? te meer daar deze uitgave toch in handen zal komen van mannen van 't vak, of historici, die ook van die terminologie op de hoogte zijn.

Wat te denken van eene beschrijving als bij het wapen Lycklana à Nyeholt waar staat: Een gedeeld schild met roode lijst (?) (waar zeker bordure wordt bedoeld) beladen met 8 goudstukken? (besanten of schijven?)

Verder wordt in het helmteeken een gouden paal *overladen* met een roode lalie! Dat is kras!! Bij Witteveen heet het: *Schild in vier kwartieren verdeeld* (waarom niet *gevierendeeld*?) 1° in goud een halve zwarte adelaar (waarom hier niet bij: *witkomend van de deelingslijn*?) 2°. in *blauw* een *boompje*, waarom zich een slang kronkelt, op een *groenen bodem*, 3°. enz.

Albarda, ... overtopt met, lees: van.

Bakker, ... begeleid van, lees: *vergezeld* van.

Bolman, ... „In goud een geplante groene boomstam waaruit aan elke kant een tak ontspruit, en een blauwe zandlooper opgehangen aan den rechter tak.”

Lees: In goud een boomstam au naturel waaruit rechts en links een tak ontspruit, hangende aan den rechter tak een zandlooper van azuur;

en zoo is bijna op iedere beschrijving iets aan te merken. Waar handboeken licht verspreiden en verscheidene heraldici voorzeker bereid waren gevonden, den schrijver in deze de noodige aanwijzingen te geven, kunnen we de oorzaak van deze zinstoorende onnauwkeurigheden niet doorgronden en mogen we niet nalaten hierop te wijzen, al moeten we overigens den auteur verdienen lof toezwaaien voor zijn nette bewerking, die veel tijd en inspanning zal hebben geveerd.

Haarlem.

M. G. W.

INHOUD 1898, N°. 4.

Bericht. — Vragen en Mededeelingen: Verheffingen in den Adel. — van der Port. — Walen, door J. C. G. H. v. H. — van Beek, door G. — Lucretia van Merken, door Z. — Scharp en Pierson, door H. J. K. — Worbert van Wassenaar Starrenburg, door M. G. Wildeman. — Ganderheiden, door H. J. K. — Van Swinden, door Th. — Een gevelsteen. — Grafsteden in de kerk te Beverwijk (Vervolg). — Eenige aantekeningen betreffende de wapens en titels, gevoerd door leden van de familie Pauw, door H. J. K.

Varia: Het Koninklijk Wapen, door M. G. Wildeman. — Een prins van Oranje. — Curiosum uit het Trouwboek der Herv. Gem. te Rijnsburg, door H. J. S.

Aankondigingen: Een belangrijk boek. — Historische, Genealogische en Heraldische aantekeningen betreffende het adellijk geslacht Stapert van J. C. H. Matile, door M. G. Wildeman.